

## Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1940 kl. 1 e. m.

*Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion  
angående tryggande av den enskilda restaurangrörel-  
sens fortsatta bestånd.*

I en inom andra kammaren av herr *Lithander* väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 127, har hemställts, »att riksdagen ville besluta hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärders vidtagande, som tryggar den enskilda restaurangrörelsens fortsatta bestånd».

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Jämlikt 3 kap. 15 § förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker må överlåtelse av tillstånd till utskänkning, som omfattar spritdrycker, icke ske i fråga om restaurang eller avdelning därav, som med hänsyn till sin allmänna beskaffenhet, varupris eller kundkrets är att beteckna såsom folkrestaurang. Ej heller må tillstånd till utskänkning överlåtas, där det till främjande av nykterhet eller ordning eljest finnes påkallat, att utskänkningen handhaves av systembolaget. I andra än nyssnämnda fall äger systembolag enligt 3 kap. 16 § överlåta tillstånd till utskänkning i enlighet med de föreskrifter, som kontrollstyrelsen meddelar till ledning för sådan överlåtelse.

Enligt 6 kap. 2 § rusdrycksförsäljningsförordningen äger systembolag driva restaurangrörelse och därmed sammanhängande verksamhet, såvitt kontrollstyrelsen därtill lämnar medgivande. För drivande av sådan rörelse och verksamhet må systembolag enligt 6 kap. 9 § bilda särskilt aktiebolag (restaurangbolag). Kontrollstyrelsens samtycke erfordras för att systembolag skall få inrätta restaurang eller bilda restaurangbolag (6 kap. 10 §).

I sitt betänkande med förslag till spritdrycksförordning m. m. (Statens offentl. utredn. 1934: 39) anförde 1928 års revision av rusdryckslagstiftningen bland annat, att revisionen ansåge det böra ankomma på systembolagen att handha utskänkningen å folkrestauranger, i den mån denna utskänkning omfattade spritdrycker. Revisionen funne vidare, att systembolagen själva borde övertaga till enskilda restauratörer överlåten utskänkning — av såväl spritdrycker som vin — så snart en dylik åtgärd kunde anses påkallad till främjande av nykterhet och ordning. I de fall, då systembolagen skulle ha skyldighet att själva handha utskänkningen, förutsatte revisionen, att systembolagen — antingen direkt eller genom särskilda restaurangbolag

— skulle driva hela restaurangrörelsen beträffande folkrestaurangerna. Slutligen uttalade revisionen att, liksom hittills varit fallet, även för framtiden skäl kunde föreligga för systembolagen att övertaga eller inrätta restaurangrörelse av högre klass. Revisionen räknade dock med, att behovet av sådan restaurangrörelse alltså kom att i huvudsak tillgodoses genom den enskilda näringsutövningen.

I proposition nr 242 till 1937 års riksdag med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m. anförde departementschefen, såvitt nu är i fråga, bland annat följande:

»Mot revisionens förslag rörande utskänkingsrörelsens uppdelning mellan systembolagen och de enskilda restauratörerna har jag i stort sett intet att erinra. I likhet med revisionen finner jag sålunda, att utskänkningen å folkrestauranger, i den mån denna utskänkning omfattar spritdrycker, bör handhas av systembolagen samt att utskänkningen av rusdrycker jämväl eljest skall ankomma på bolagen, när sådant finnes påkallat till främjande av nykterhet eller ordning. Jag ansluter mig även till revisionens uppfattning, att systembolagen såsom regel böra driva själva restaurangrörelsen å sådana folkrestauranger, där utskänkningen utövas av bolagen. Systembolagen böra ha möjlighet att driva utskänkings- och restaurangrörelse även av högre klass. I likhet med revisionen förutsätter jag emellertid, att behovet av dylik restaurangrörelse även för framtiden kommer att i huvudsak tillgodoses genom enskilda näringsidkare.»

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 28 anförde 1937 års bevillningsutskott i denna fråga bland annat följande:

»Utskottet ansluter sig i princip till departementschefens uppfattning angående grunderna för utskänkingsrörelsens uppdelning mellan systembolag och enskilda restauratörer och har fördenskull intet att erinra mot förslagens bestämmelser härutinnan — — —.

Vad angår systembolagens handhavande av restaurangrörelse har utskottet icke funnit anledning till erinran mot departementschefens uttalande, att bolagen såsom regel böra driva själva restaurangrörelsen å sådana folkrestauranger, där utskänkningen utövas av bolagen, samt att bolagen böra ha möjlighet att driva restaurangrörelse jämväl av högre klass. Enligt utskottets mening böra bolagen emellertid endast i undantagsfall driva restaurangrörelsen i egen regi; denna verksamhet bör i stället, såvitt möjligt, anföras åt restaurangbolag.»

På sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen får enligt gällande rusdrycksförsäljningsförordning — i motsats till vad som tidigare gällde — överlåtelse av tillstånd till utskänkning av rusdrycker å folkrestauranger icke äga rum till enskilda personer. Å sådana restauranger, där utskänkningen utövas av systembolag, böra bolagen enligt de nuvarande bestämmelserna i regel driva själva restaurangrörelsen. På grund av förenämnda bestämmelse ha ett antal enskilda innehavare av restauranger omfattande även avdelningar av folkrestaurangs karaktär antingen måst nedlägga dessa avdelningar eller ock omändrat desamma till lokaler av högre klass eller erbjudit vederbörande systembolag att övertaga hela rörelsen. Dylikt övertagande har i ett begränsat antal fall kommit till stånd. I icke så få fall har därvid initiativet tagits av vederbörande kommun i dess egenskap av ägare till restaurangfastigheten.

*Utskottet.*

I fråga om restaurangrörelsens utövande av olika grupper av företagare efter den år 1937 genomförda reformen har utskottet från kontrollstyrelsen inhämtat följande. Beträffande fördelningen av antalet restauranger, å vilka utskänkning av spritdrycker äger rum, på systembolag och restaurangbolag å ena samt enskilda företagare å andra sidan har från år 1937 till 1939 antalet företag med överlåten utskänkning ökat starkare än antalet företag av förstnämnda kategori. Vad angår fördelningen av de båda huvudslagen av utskänkning bedrevs av samtliga restauranger, som tillhandahålla spritdrycker, år 1937 30.9 % av system- eller restaurangbolag och 69.1 % av enskilda personer, medan år 1939 motsvarande siffror voro 30.5 respektive 69.5 %. Till följd av den nya lagstiftningen och i överensstämmelse med förutberörda uttalande av 1937 års bevillningsutskott, att systembolagen endast i undantagsfall borde bedriva restaurangrörelse i egen regi, har en synnerligen stark förskjutning ägt rum beträffande handhavandet av restaurangrörelse mellan system- och restaurangbolagen till förmån för de sistnämnda.

Av det anförda framgår, att efter den nya lagstiftningens tillkomst har i fråga om samtliga restauranger, som tillhandahålla spritdrycker, det tidigare förhållandet mellan å ena sidan system- och restaurangbolag och å andra sidan enskilda företagare i stort sett lämnats oförändrat. Den enskilda restaurangnäringen synes sålunda, i det avseende varom här är fråga, icke försatts i ett mindre gynnsamt läge än tidigare. På grund av det anförda och då utskottet förutsätter, att kontrollstyrelsen kommer att tillse, att utvecklingen på detta område följer de av riksdagen angivna riktlinjerna, finner sig utskottet icke kunna förorda bifall till motionärens förslag.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 127 av herr Lithander, angående tryg-  
gande av den enskilda restaurangrörelsens fortsatta bestånd,  
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1940.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

#### *Närvarande:*

från första kammaren: herrar Johan Bårg, Viktor Larsson, Bengtsson\*, Sjödahl, Elon Andersson, Velander, Egnell, Sylwan\*, Herman Ericsson och Franzon; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Norrköping, Lövgren\*, Björklund, Olsson i Gävle, Ericson i Boxholm, Sandberg, Werner i Hulfsfred, Hammarlund, Hagberg i Malmö och Jonsson i Skedsbygd.

\* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.